

Sygn. akt I ACz 2408/16

POSTANOWIENIE

Dnia 11 stycznia 2017 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Wojciech Kościółek (spr.)

Sędziowie: SSA Grzegorz Krężolek

SSA Robert Jurga

po rozpoznaniu w dniu 11 stycznia 2017 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Syndyka Masy Upadłości(...)Spółki z o.o. Spółki komandytowej w upadłości likwidacyjnej w J.

przeciwko (...) Ltd w N. (Cypr)

o zapłatę

na skutek zażalenia powoda Syndyka Masy Upadłości (...) Spółki z o.o. Spółki komandytowej w upadłości likwidacyjnej w J.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 8 września 2016 roku, sygn. akt VII GC 98/13

postanawia:

zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że odmówić odrzucenia pozwu.

SSA Grzegorz Krężolek SSA Wojciech Kościółek SSA Robert Jurga

Sygn. akt I ACz 2408/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Kielcach odrzucił pozew w sprawie (pkt I) i zasądził od Syndyka Masy Upadłości (...) Spółki z o.o. Spółki komandytowej w upadłości likwidacyjnej w J. na rzecz (...) Ltd w N. (Cypr) kwotę 7.217,00 zł tytułem kosztów postępowania (pkt II).

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wskazał, że pozew z dnia 22 lutego 2013 r. Syndyk Masy Upadłości (...) Spółki z o.o. Spółki komandytowej w upadłości likwidacyjnej w J. domagał się ustalenia, że umowa sprzedaży oraz dzierżawy ruchomości z dnia 2 sierpnia 2011 r. zawarta pomiędzy (...) Sp. z o.o. sp.k. w J. a (...) Ltd w N. w części dotyczącej sprzedaży samochodu osobowego marki C. (...) o nr rej (...) i samochodu osobowego marki J. (...) o nr rej. (...) jest bezskuteczna w stosunku do masy upadłości (...) Sp. z o.o. sp.k. w J. i zgłoszonych w postępowaniu upadłościowym wierzytelności, oraz wydania powodowi wskazanych ruchomości razem z dowodem rejestracyjnym i kartą pojazdu, a także kluczami. Powód domagał się również zasądzenia na podstawie art. 127 ust. 1 w zw. z art. 134 ust. 1 ustawy - Prawo upadłościowe i naprawcze od pozwanego kwoty 121.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty.

Jurysdykcja krajowa sądu polskiego zdaniem powoda wynika z zastosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego oraz orzecznictwa Europejskiego

Trybunału Sprawiedliwości, m. in w orzeczeniu z dnia 12 lutego 2009 r. w sprawie C-339/07. Powód wskazał, że rozporządzenie to stosuje się do postępowań upadłościowych i ściśle związanych z takimi postępowaniami. Biorąc pod uwagę tę intencję ustawodawcy oraz skuteczność tego rozporządzenia, jego art. 3 ust. 1 należy interpretować w ten sposób, że przyznaje on jurysdykcję międzynarodową państwu członkowskiemu, na którego terytorium wszczęte zostało postępowanie upadłościowe, również do rozpoznania powództw wytaczanych bezpośrednio na podstawie tego postępowania i ściśle z nim związanych. Niniejsza sprawa ma bardzo bliski związek z toczącym się postępowaniem upadłościowym spółki (...)k., a zgodnie z art. 132 prawa upadłościowego i naprawczego powództwo oparte na bezskuteczności czynności prawnej może wytoczyć wyłącznie syndyk, który działa w imieniu ogółu wierzycieli i masy upadłości.

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 1 Rozporządzenia rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. rozporządzenie to stosuje się do zbiorowych postępowań przewidujących niewypłacalność dłużnika, które obejmują całkowite lub częściowe zajęcie majątku dłużnika oraz powołanie zarządcy. Wbrew twierdzeniom powoda rozporządzenie to nie może stanowić podstawy określenia właściwości krajowej sądu dla innych postępowań niż te, które określone są w jego treści, tj. postępowania upadłościowego, układowego, upadłości obejmującej likwidację, jak również upadłości z możliwością zawarcia układu. Bez wątplenia do tej kategorii zaliczyć nie można wszczętego w niniejszej sprawie powództwa o ustalenie bezskuteczności umowy sprzedaży oraz o wydanie wskazanych ruchomości razem z dowodem rejestracyjnym i kartą pojazdu, a także kluczami oraz zasądzenia na podstawie art. 127 ust. 1 w zw. z art. 134 ust. 1 ustawy - Prawo upadłościowe i naprawcze od pozwanego kwoty 121.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty.

W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie mają zastosowanie przepisy ogólne, tj. art. 4 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U.UE L z dnia 20 grudnia 2012 r.), który stanowi, iż osoby mające miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego mogą być pozywane, niezależnie od ich obywatelstwa, przed sądy tego państwa członkowskiego. Do osób, które nie są obywatelami państwa członkowskiego, w którym mają miejsce zamieszkania, stosuje się przepisy jurysdykcyjne właściwe dla obywateli tego państwa członkowskiego. Jurysdykcja ustanowiona w art. 4 rozporządzenia, to znaczy jurysdykcja sądów państwa członkowskiego, na terytorium którego pozwany ma siedzibę lub miejsce zamieszkania, ma charakter zasady ogólnej. Odstępstwa od tej zasady przewidziane w szczególnych przepisach jurysdykcyjnych w enumeratywnie wymienionych przypadkach, w których w zależności od sprawy pozwany może lub musi zostać pozwany przed sąd innego państwa członkowskiego, należy interpretować w sposób ścisły. W ocenie Sądu Okręgowego powód jej nie wykazał jurysdykcji sądu polskiego. Odnosząc się do podniesionego zarzutu braku jurysdykcji krajowej przez pozwanego, Sąd pierwszej instancji przyjął, iż skoro siedziba pozwanego znajduje się na Cyprze w N., zatem sąd na Cyprze będzie właściwy do rozpoznania niniejszej sprawy.

O kosztach procesu stosownie do rozstrzygnięcia, Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w związku z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu i art. 1 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł powód, zaskarżając je w całości i zarzucając mu:

1. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 1 w zw. z art. 3 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego, poprzez ich błędną wykładnię dokonaną z pominięciem orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, a w szczególności orzeczenia z dnia 12 lutego 2009 r., C-339/07, co w konsekwencji skutkowało błędnym uznaniem, iż ww. rozporządzenie znajduje zastosowanie wyłącznie do ustalania jurysdykcji sądu w przypadku postępowań upadłościowych, podczas gdy z orzecznictwa ETS wynika, że przepisy rzeczonoego rozporządzenia należy również stosować do ustalania jurysdykcji sądu w odniesieniu do postępowań pozostających w ścisłym związku z postępowaniami upadłościowymi, takich jak postępowanie o

unieważnienie czynności prawnej upadłego, skierowanych przeciwko pozwanemu wierzycielowi mającemu statutową siedzibę w innym państwie członkowskim;

2. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych poprzez jego zastosowanie w realiach niniejszej sprawy do ustalenia jurysdykcji sądu, podczas gdy rzeczony przepis nie znajduje w sprawie zastosowania;

3. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 202 k.p.c. w zw. z art. 1099 § 1 k.p.c. poprzez ich zastosowanie i w konsekwencji odrzucenie pozwu ze względu na brak jurysdykcji krajowej, podczas gdy w niniejszej sprawie jurysdykcja sądu polskiego istnieje i wynika z rozporządzenia Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r.

Z uwagi na powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia przekazanie sprawy Sadowi Okręgowemu w Kielcach do dalszego prowadzenia.

W uzasadnieniu zażalenia skarżący wskazał, że Sąd w pierwszej fazie postępowania prowadził czynności, które wskazywały, iż uznał istnienie jurysdykcji krajowej, w tym udzielił zabezpieczenia roszczenia powoda. Co prawda wyroki ETS nie mają bezpośredniego przełożenia i mocy wiążącej w indywidualnych sprawach, ich wykładnia ma jednak kluczowe znaczenie dla stosowania prawa. Z wyroku w sprawie C-339/-7 wynika, że art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 1346/2000 należy interpretować w ten sposób, że sądy państwa członkowskiego, na którego terytorium postępowanie upadłościowe zostało wszczęte, są właściwe do rozpoznania powództwa o unieważnienie czynności prawnej upadłego, kierowanych przeciwko wierzycielowi mającemu statutową siedzibę w innym państwie członkowskim. Zasadnicze regulacje materialnoprawne żądań, których dotyczy pozew, wynikają z art. 127 i 134 ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze, co przemawia za jego bliskim związkiem z postępowaniem upadłościowym.

Strona pozwana wniosła o oddalenie zażalenia i o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego., podtrzymując stanowisko wyrażone w odpowiedzi na pozew.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie..

Zgodnie z art. 1099 § 1 k.p.c. brak jurysdykcji krajowej sąd bierze pod rozwagę z urzędu w każdym stanie sprawy. W razie stwierdzenia braku jurysdykcji krajowej sąd odrzuca pozew lub wniosek, z zastrzeżeniem art. 1104 § 2 lub art. 1105 § 6.

Przepis art. 1 ust. 2 lit. B rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych stanowi, że rozporządzenie to nie ma zastosowania do upadłości, układow i innych podobnych postępowań. Zgodnie z art. 3 ust. 1 zd. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego, sądy Państwa Członkowskiego, na terytorium którego znajduje się główny ośrodek podstawowej działalności dłużnika, są właściwe dla wszczęcia postępowania upadłościowego.

Choć dosłowne brzmienie cytowanych przepisów sugeruje, że jurysdykcji państwa siedziby dłużnika podlega tylko postępowanie upadłościowe w rozumieniu ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze, a nie wytaczane przez syndyka powództwa o ustalenie bezskuteczności umowy w stosunku do masy upadłości, przepisy te należy interpretować w kontekście orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości. W orzecznictwie tym dominuje cytowany przez skarżącego pogląd, iż artykuł 3 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego należy interpretować w ten sposób, że sądy państwa członkowskiego, na którego terytorium postępowanie upadłościowe zostało wszczęte, są właściwe do rozpoznania powództwa o unieważnienie czynności prawnej upadłego, skierowanego przeciwko pozwanemu wierzycielowi mającemu statutową siedzibę w innym państwie członkowskim (wyrok ETS z dnia 12 lutego 2009 r., C-339/07). W kategorii spraw o „unieważnienie

czynności prawnej upadłego”, o których mowa w cytowanym wyroku ETS, niewątpliwie mieści się powództwo z art. 134 w zw. z 127 ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze (zastosowanie w sprawie znajdują przepisy tej ustawy w brzmieniu na dzień ogłoszenia upadłości), dotyczące ustalenia bezskuteczności czynności rozporządzenia majątkiem dokonanej przez upadłego i zapłaty równowartości rzeczy stanowiących przedmiot ubezskutecznionej czynności prawnej. Żądanie ustalenia, wydania rzeczy i zapłaty są integralnie związane ze stwierdzeniem istnienia przesłanek bezskuteczności czynności w rozumieniu prawa upadłościowego i to bez względu, czy stanowią treść samego skumulowanego roszczenia procesowego, czy też czy znajdują się u podstaw roszczenia o świadczenie. Powództwo takie może zostać wytoczone wyłącznie po ogłoszeniu upadłości, a uprawniony do wystąpienia z nim jest syndyk (art. 127 ust. 1 w zw. z art. 132 ust. 1 ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze). Stanowi ono bezpośredni skutek ogłoszenia upadłości i jest nim warunkowane. W ocenie Sądu Apelacyjnego powództwo w niniejszej sprawie mieści się w ramach wyłączenia przewidzianego w art. 1 ust. 2 lit. B rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych, zatem brak jest podstaw normatywnych do stosowania do niego ogólnej zasady wynikającej z art. 4 tego rozporządzenia. Interpretacja taka znajduje pośrednio potwierdzenie w wyroku ETS z dnia 22 lutego 1979 r. w sprawie 133/78 (sprawa G.), wydanym wprawdzie na gruncie uchylonej już konwencji brukselskiej z 1968 r., która jednak przewidywała analogiczne wyłączenia dla upadłości i innych podobnych postępowań jak obowiązujące rozporządzenie 1215/2012. Do wyłączeń tych kwalifikują się powództwa będące bezpośrednim skutkiem upadłości, ściśle objęte zakresem postępowania w przedmiocie likwidacji majątku (por. P. Gil, Zaskarżenie przed sądem czynności upadłego dokonanych z pokrzywdzeniem wierzycieli masy upadłości, pozycja dostępna w systemie LexOmega).

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny stoi na stanowisku, że do niniejszej sprawy, jako bezpośrednio wynikającej z ogłoszenia upadłości do ustalenia jurysdykcji, znajduje zastosowanie rozporządzenie 1346/2000, natomiast nie stosuje się rozporządzenia 1215/2012.

Nieistotny dla rozstrzygnięcia sprawy okazał się natomiast argument skarżącego, że Sąd Okręgowy podjął szereg czynności, z których wynikało, iż uznał istnienie w sprawie jurysdykcji krajowej. Jak bowiem wynika z art. 1099 § 1 k.p.c., brak jurysdykcji krajowej sąd bierze pod rozwagę z urzędu w każdym stanie sprawy. Uprzednie prowadzenie postępowania nie wyklucza zatem dopuszczalności odrzucenia pozwu z tej przyczyny.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że odmówił odrzucenia pozwu, wobec czego orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.

SSA Grzegorz Krężolek SSA Wojciech Kościołek SSA Robert Jurga